

«Психологічні особливості фрустраційних реакцій дорослих осіб у період подолання вікової кризи та їх психокорекція»

Скомарівська Оксана Іванівна
Студентка 2 курсу (ПВШ-2019д), спеціальності 053 «Психологія»
Науковий керівник: Яцюк Марія Валеріївна, к.психол.н., доцент

Об'єкт дослідження: кризові стани дорослих осіб.

Предмет дослідження: психологічні особливості прояву фрустраційних реакцій дорослих осіб у період життєвих криз.

Мета дослідження: встановити психологічні особливості фрустраційних реакцій дорослих осіб у період подолання вікової кризи, обґрунтувати засоби психокорекції.

Гіпотеза дослідження: цілеспрямована, спеціально організована корекційна робота з дорослими, які знаходяться у віковій кризі, здатна викликати значні позитивні зміни в психологічних конструктах, які визначають особливості виникнення фрустраційних реакцій і протікання кризи дорослості.

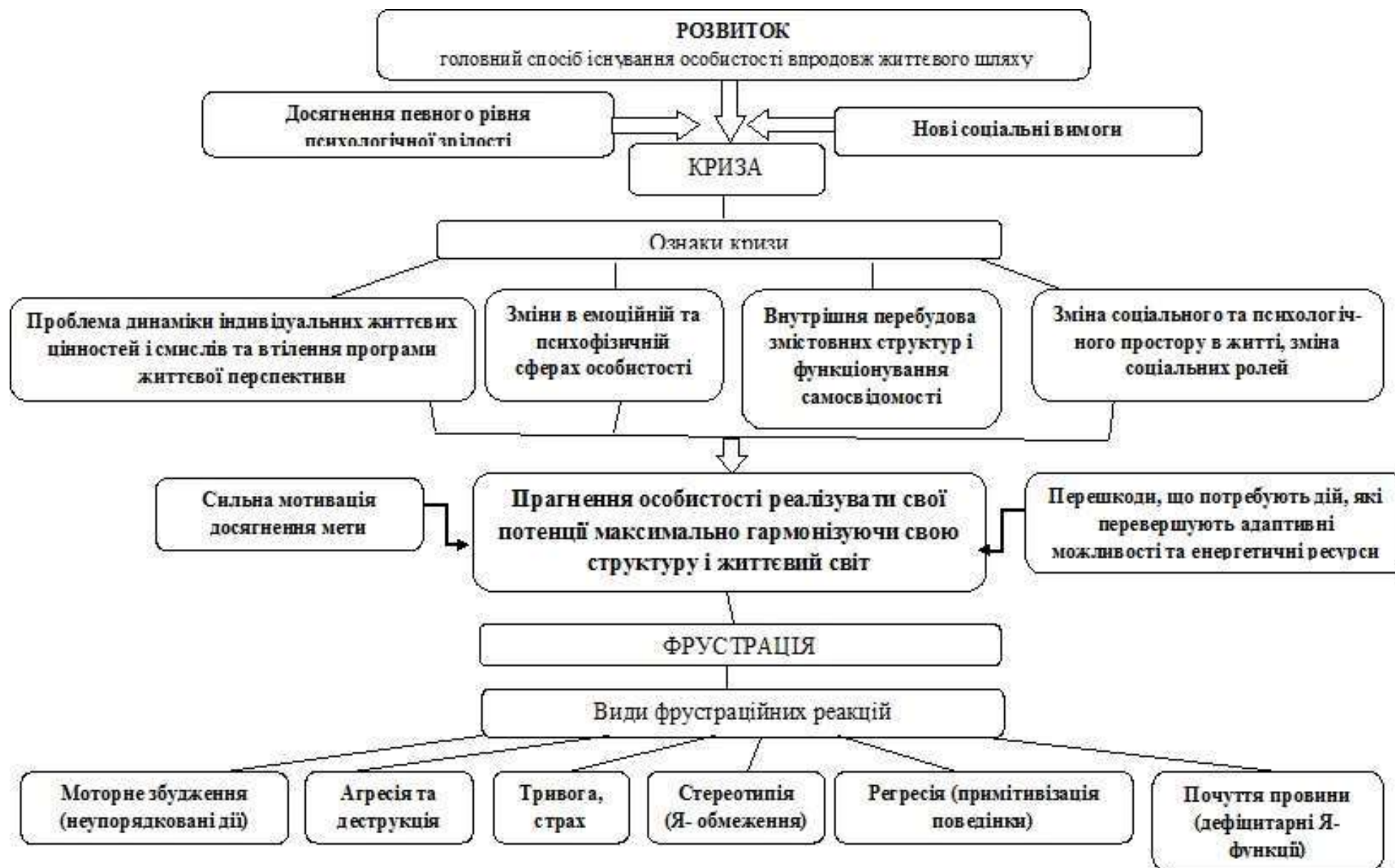
Завдання дослідження:

1. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначити сутність фрустраційних реакцій особистості у подоланні вікової кризи.
2. Вивчити психологічні особливості фрустраційних реакцій дорослих осіб у період подолання вікових криз.
3. Емпірично обґрунтувати психологічні чинники фрустраційних реакцій осіб у період життєвої кризи.
4. Розробити та апробувати програму психокорекції фрустраційних реакцій у дорослих осіб.

Методи та методики дослідження:

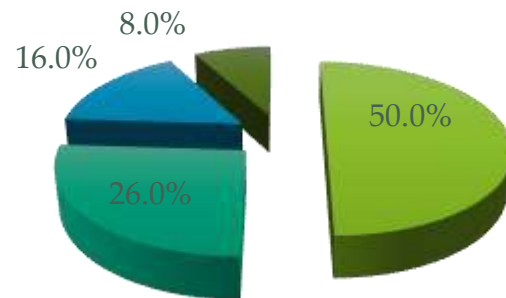
- *теоретичні*: теоретико-методологічний аналіз, систематизація та узагальнення психолого-педагогічної та науково-методичної літератури з проблеми дослідження;
- *емпіричні*: спостереження, психодіагностичне тестування: тест С. Розенцвейга «Методика малюнкової фрустрації», тест «Смисложиттєві орієнтації Д. Леонтьєва (СЖО), Я-структурний тест Аммона (ISTA) та тест атрибутивних стилів Л.М. Рудіної (ТАС); індивідуальні та групові бесіди, констатувальний експеримент.
- *математичної статистики*: *t*-критерій Стюдента – для незалежних та залежних вибірок, критерій знаків

Модель формування фрустраційних реакцій дорослої особистості у період кризи

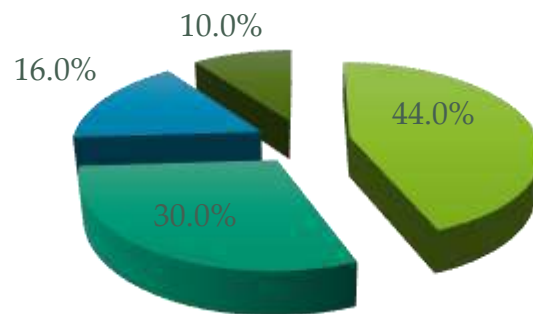
Результати тесту С. Розенцвейга «Методика малюнкової фрустрації»

Переважаючі фрустраційні реакції у дорослих (N=50)

■ імунітивна реакція ■ екстрапунітивна реакція ■ інтрапунітивна реакція ■ рівнозначно виражені реакції

Переважаючі фрустраційні реакції за типом (N=50)

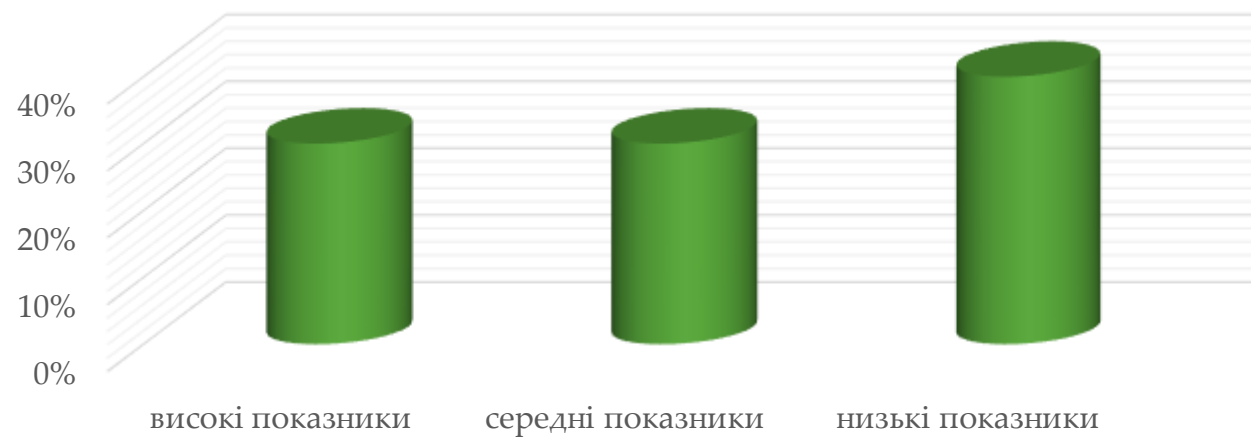

■ Реакція «з фіксацією на перешкоді» ■ Реакція «з фіксацією на задоволенні потреби»
■ Реакція «з фіксацією на самозахисті» ■ Рівнозначно виражені всі види реакцій

Розподіл рівнів вираженості фруструючих реакцій дорослих осіб з фіксацією на перешкоді (N=50)

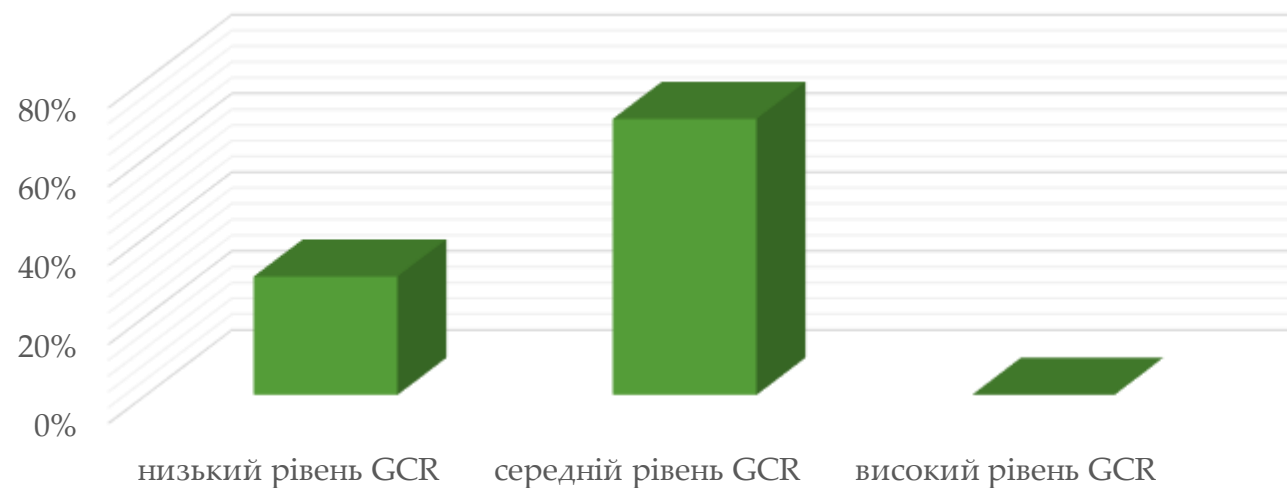
Розподіл рівнів вираженості фруструючих реакцій дорослих осіб з фіксацією на задоволенні потреби (N=50)

. Розподіл рівнів вираженості фруструючих реакцій дорослих осіб з фіксацією на самозахисті (N=50)

Рівні адаптації до соціального середовища за показником групової конформності (N=50)

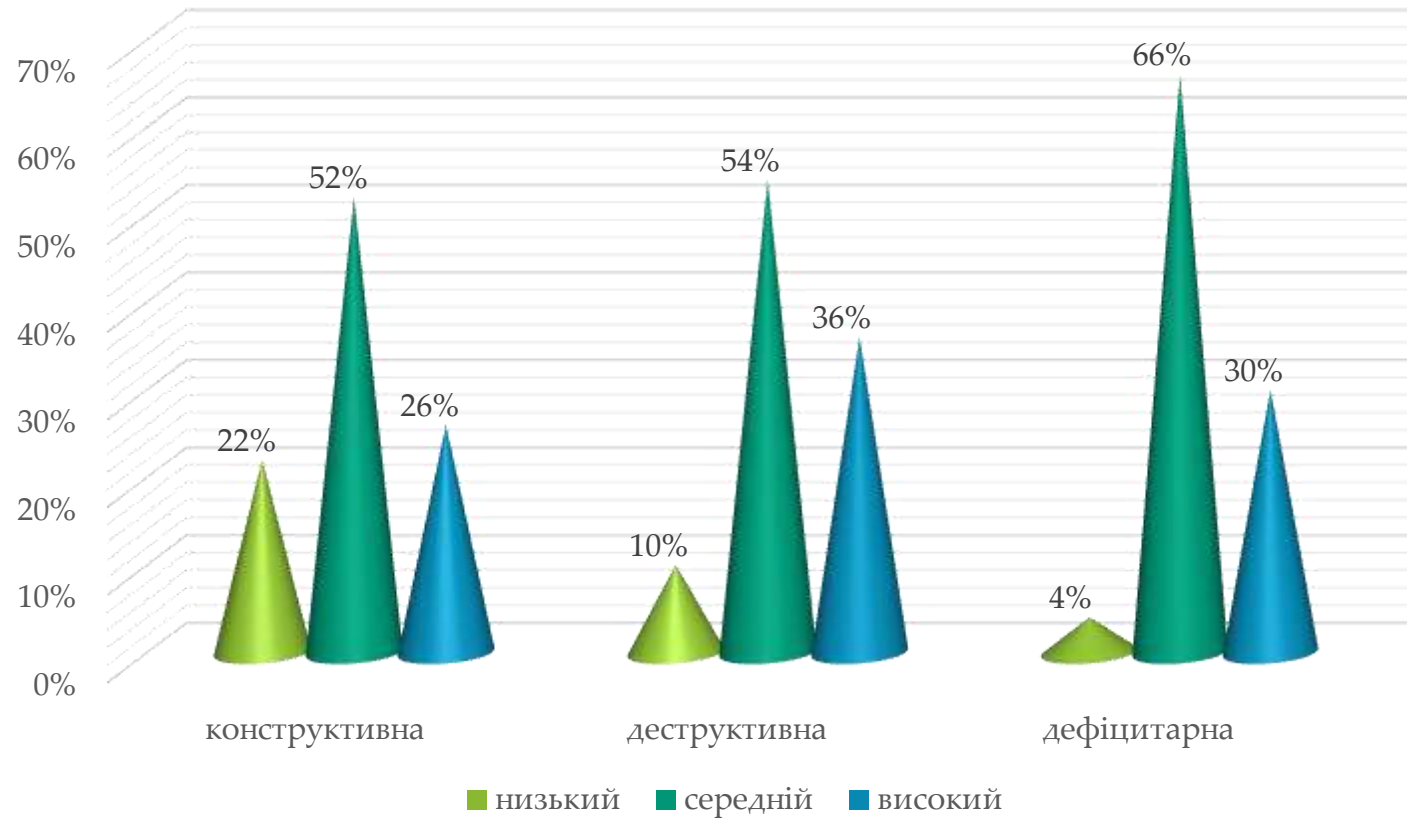

Показники індивідуально-психологічних особливостей досліджуваних (N=50) за допомогою тесту СЖО Д. Леонтєва

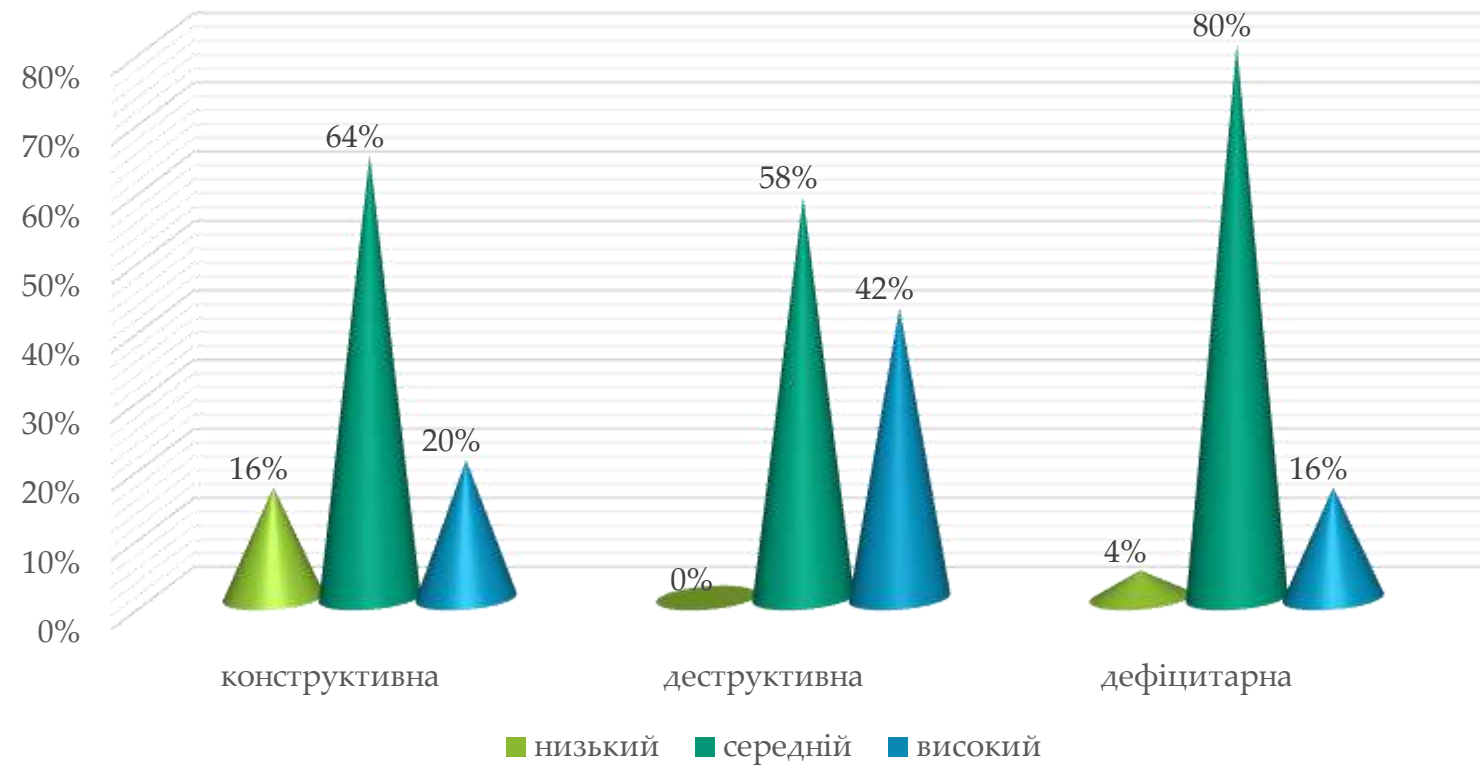
Шкали	Середні значення отриманих результатів	Середні значення і стандартні відхилення за Е. Петровою, А. Шестаковим	
		Середні значення	Стандартні відхилення
Цілі в житті	32,33	38,91	3,20
Процес життя	21,02	35,95	4,06
Результат життя	25,83	29,83	3,00
Локус-контролю Я	21,16	24,65	2,39
Локус-контролю життя	20,54	34,59	4,44
Загальний СЖО	104,66	120,36	10,21

Основні центральні гуман-функції в системі Я-структурного за тестом Аммона (ISTA)

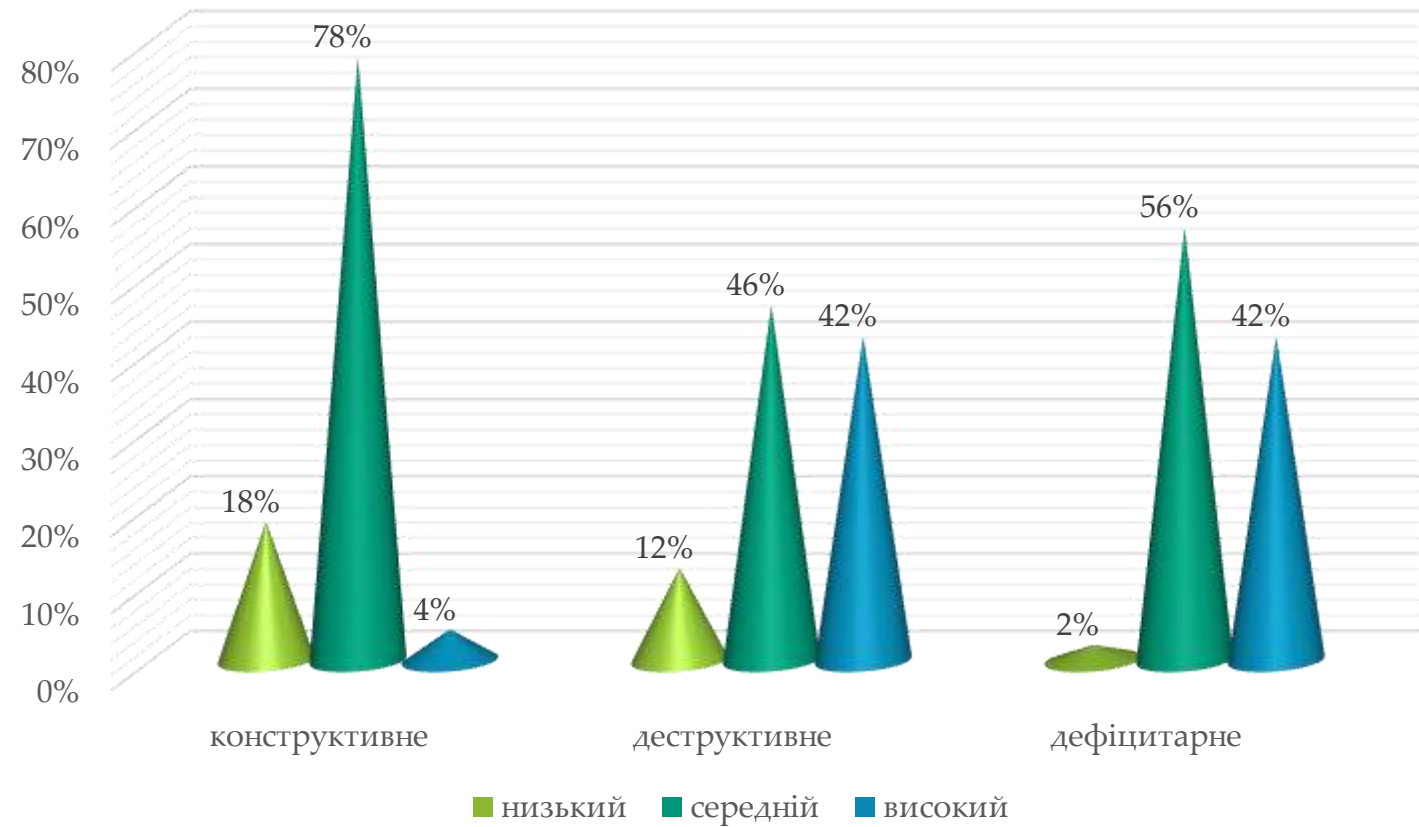
Рівні прояву Я-функції «агресія» (N=50)

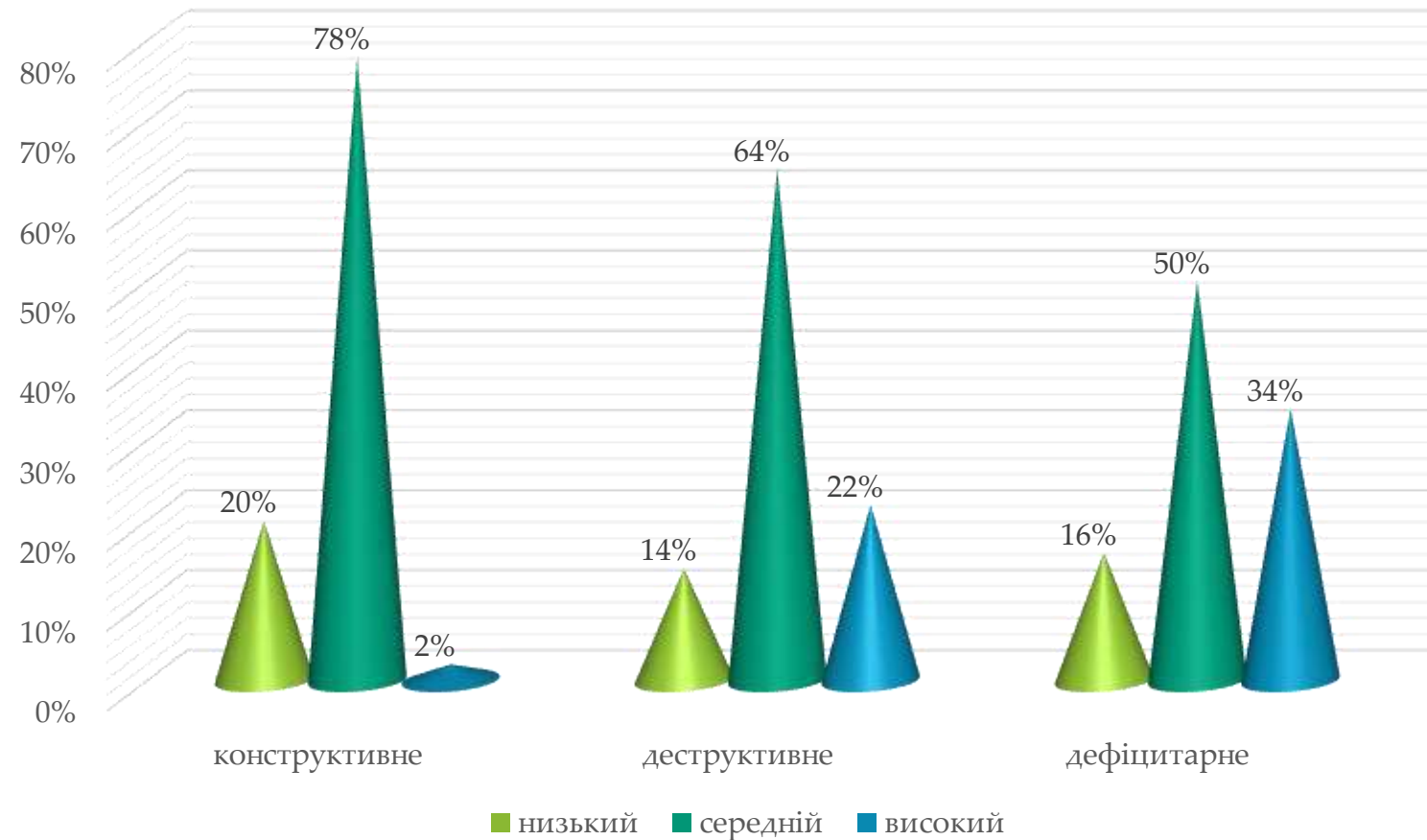
Рівні прояву Я-функції «тривога/страх» (N=50)

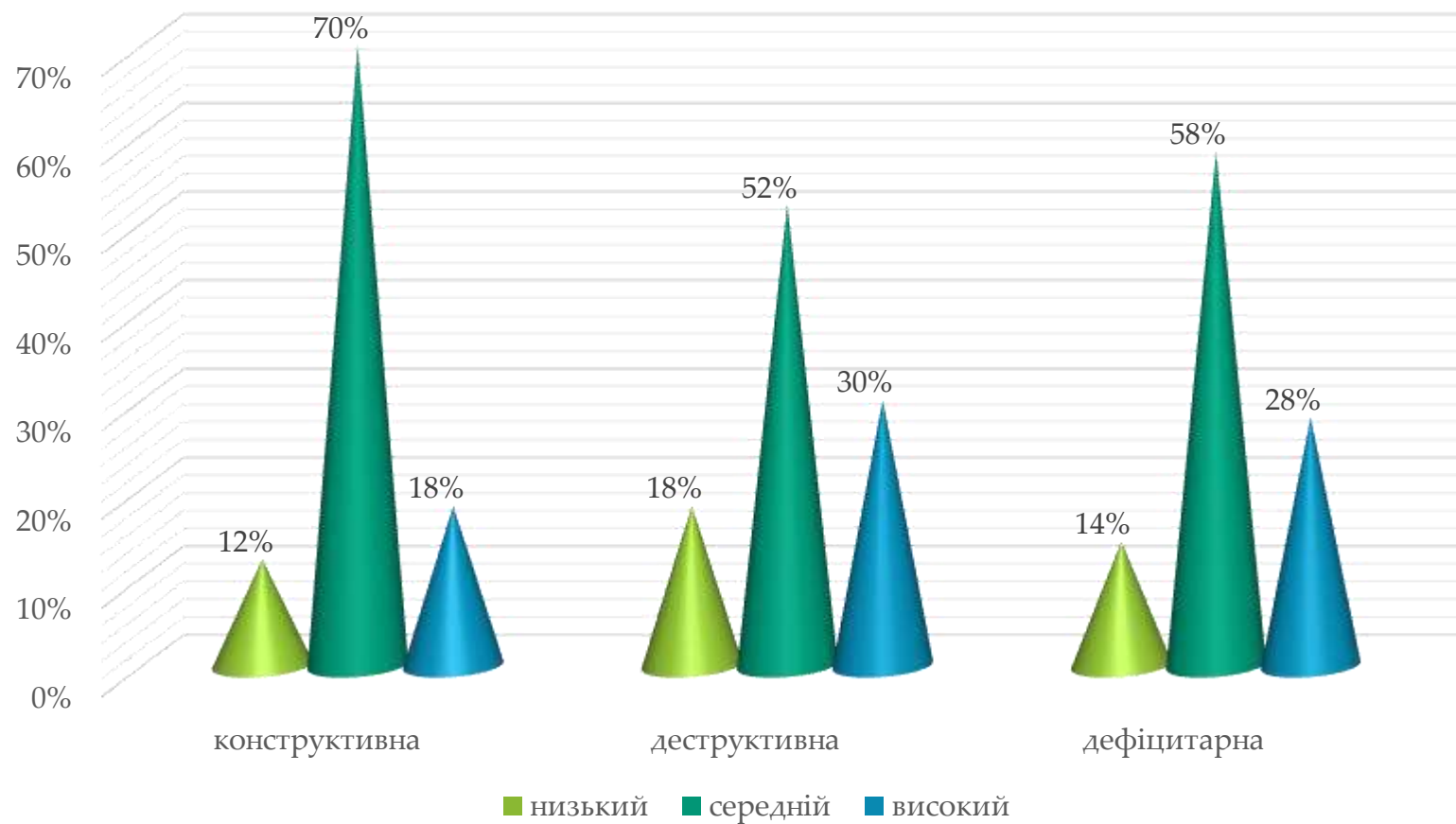
Рівні прояву Я-функції «зовнішнє Я-обмеження» (N=50)

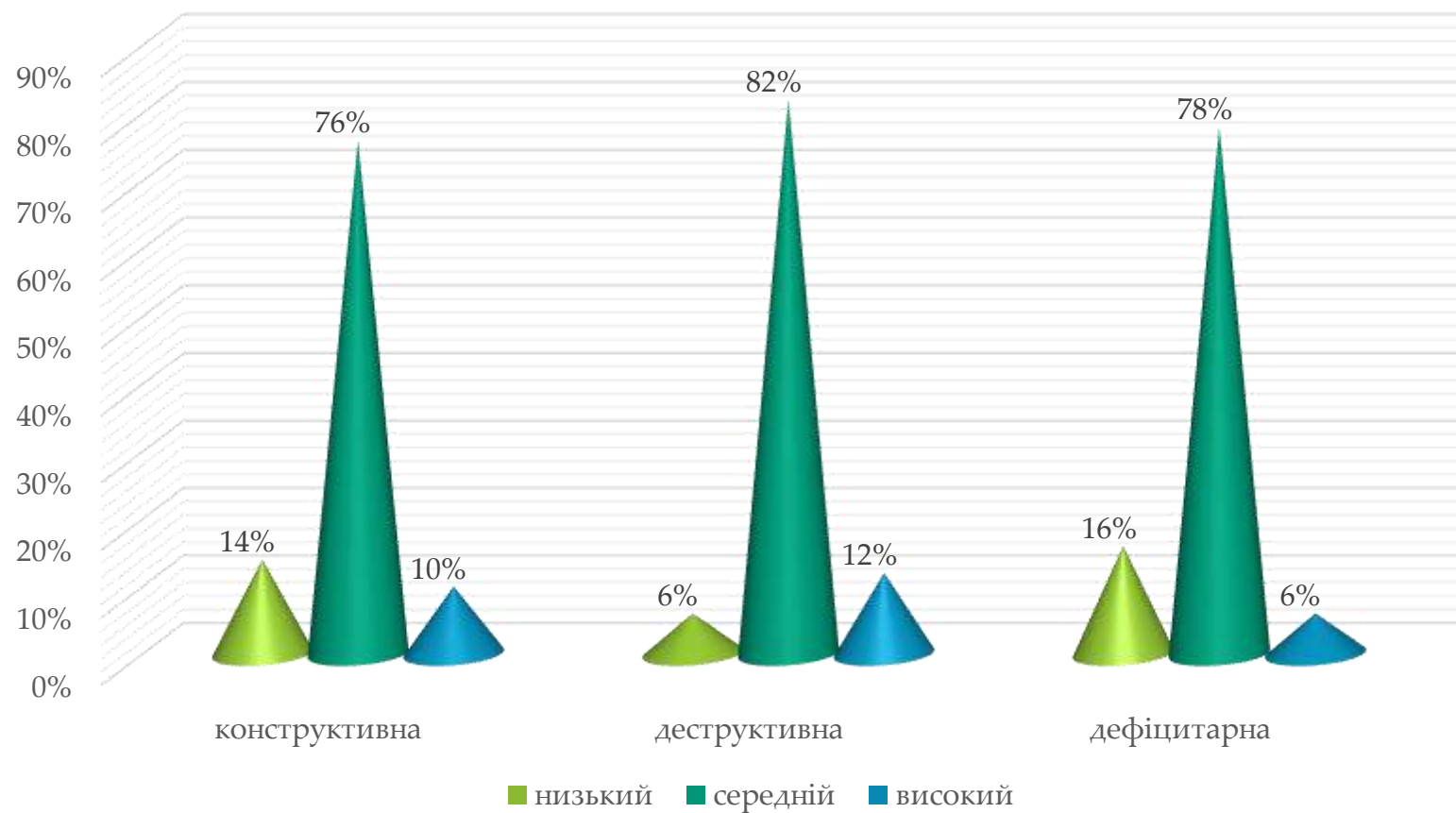
Рівні прояву Я-функції «внутрішнє Я-обмеження» (N=50)

Рівні прояву Я-функції «нарцисизм» (N=50)

Рівні прояву Я-функції «сексуальність» (N=50)

Результати діагностики особливостей атрибутивного стилю дорослих (N=50) за методикою ТАС-тест атрибутивних стилів Л.М. Рудіна

№	Показники (%)	Назви шкал								
		Час невдач	Час успіху	Широга невдач	Широга успіху	Я-невдача	Я-успіх	Н	У	Сума
1	Цілком оптимістичні	4	6	10	8	2	4	-	6	6
2	Помірно оптимістичні	32	4	42	16	20	14	6	12	8
3	Проміжний результат	24	30	28	30	12	38	30	10	10
4	Помірно песимістичні	34	14	18	26	50	14	44	20	16
5	Цілком песимістичні	6	46	2	20	16	30	20	52	60

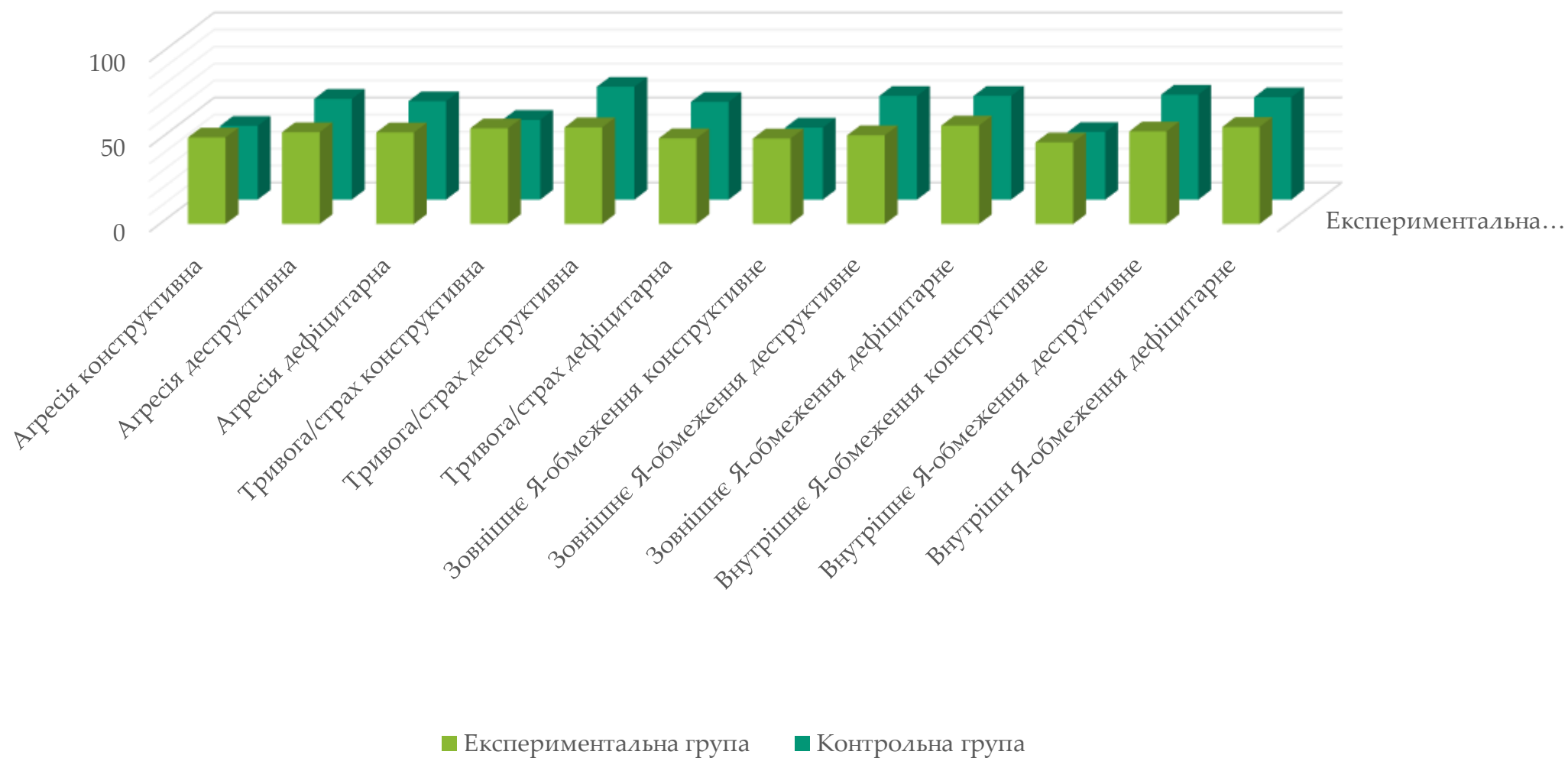
Корекційна програма: передбачає проведення індивідуальних консультацій (дистанційно on-line) і тренінгових занять (5 занять по 3 години). За основу взятий алгоритм запропонований В.В. Козловим

Мета корекційної програми: приведення особистості до більшої цілісності, до меншої конфліктності, роздробленості свідомості, діяльності, поведінки.

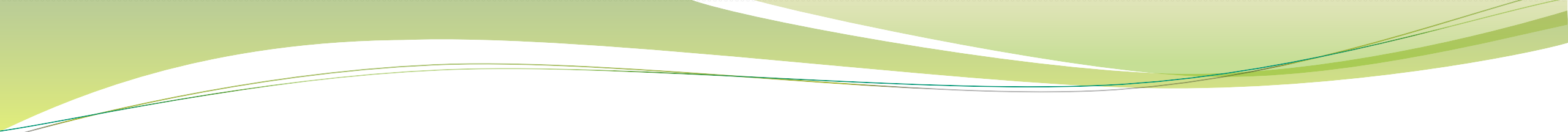
Порівняльний аналіз виражених фрустраційних реакцій респондентів після формувального експерименту (у %)

№ п/п	Фрустраційна реакція	Експериментальна група (n ₁ =16)				Контрольна група (n ₂ =16)			
		Фіксація на перешкоді	Фіксація на самозахисті	Фіксація на вирішенні ситуації	G-критерій знаків	Фіксація на перешкоді	Фіксація на самозахисті	Фіксація на вирішенні ситуації	G-критерій знаків
1	Імпунітив-на реакція	6,25	12,5	12,5	1; p≤0,01	25	31,25	6,25	11
2	Екстрапунітивна реакція	12,5	18,75	18,75	1; p≤0,01	25	25	6,25	12
3	Інтрапунітивна реакція	6,25	12,5	18,75	0; p≤0,01	12,5	31,25	12,5	9

Порівняльний аналіз проявів Я-функцій за методикою ISTA

Практична значущість роботи визначається в тому, що результати дослідження можуть бути використані у практиці психологів, а корекційна програма може застосовуватись для зниження фрустраційних реакцій дорослих осіб під час переживання ними вікових криз.

Дякую за увагу!